

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucașerul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 30 Iulie 1905.

Nr. 31.

Conferența Băncilor noastre. *)

III.

Intre deciziunile principale ale Conferenței din 1903, locul al treilea îl ocupă chestiunea sistemizării penziunilor pentru funcționarii de bancă.

În acest obiect Conferența, prin deciziunea sa Nr. V „a invitat direcțiunile Băncilor asociate, cari nu au încă fonduri de penziuni suficiente și nu se pot aștepta ca fondurile lor să se întărească în timp apropiat într-o atâta, ca să poată satisface toate trebuințele, — să prezinte proximei adunări generale a acționarilor lor o propunere concretă în sensul următor:

„a) adunarea generală să decreteze sistemizarea de penziuni pentru funcționarii definitivi prin asigurarea lor la un institut de penziuni sau de rente;

„b) să primească angajamentul de a contribui anual cu cel puțin 5% ale salariilor la fondul de penziuni, și să oblige și pe funcționarii institutului la o contribuție în asemenea mărime, ca din fondul astfel dotat să se plătească primele anuale pentru asigurarea penziunilor sau rentelor; și

„c) să autorizeze Direcțiunea, ca cu intervențiunea Delegațiunii Băncilor să între în pertractări cu un institut solid de penziuni sau de asigurare și pe baza propunerilor ce le va primi, să redigeze un statut pentru sistemizarea penziunilor”.

Delegațiunea Băncilor prin circularul său din 30 Octombrie 1903 a comunicat această hotărâre direcțiunilor institutelor asociate și după ce pe baza deciziunii Conferenței a intrat în pertractări cu mai multe institute de asigurare și a stabilit cu acestea o serie de modalități pentru realizarea acelei hotărâri,

a trimis la 22 Decembrie 1903 o a doua scrisoare la toate Băncile românești, anexându-i un Memoriu mai vast asupra căilor și mijloacelor, prin cari s'ar putea ajunge în mod mai practic scopul urmărit de Conferență, și le-a oferit totodată serviciile sale de organ mijlocitor între băncile noastre și între societățile de asigurare.

În urma acestui apel numai două dintre institutele noastre de credit au cerut sfatul și intervențiunea Delegațiunii, însă nici aceste nu au putut fi servite din cauza că băncile de asigurare, în urma înțelegerii avute, nu au voit să primească nici un angajament înainte de a fi sigure de participarea unui număr mai mare de bănci române.

Singurul rezultat real ce l-a avut deciziunea amintită a Conferenței din 1903, a fost că de atunci încolo Băncile noastre au început în număr mai mare a pune bazele prime ale fondurilor de penziuni, — încât la finea anului 1904 aceste s'au urcat la suma de K 1.124,462'67 (la care „Albina” participă cu K 456,106.— deci cu peste 40%). În total au creat fonduri de penziuni până acum 46 institute românești.

Cu toate că aceste fonduri de penziuni au fost dotate de adunările generale ținute în anul curent cu sume mai considerabile decât în trecut, este totuși un fapt netăgăduit, că intențiunile ce le-a avut în vedere Conferența din 1903 cu deciziunea sa amintită, nici pe departe nu s'au realizat.

Credem că această întrelăsare este peste măsură regretabilă, și foarte păgubitoare pentru interesele institutelor noastre, a căror viitor nu-l putem ținea îndestul asigurat, cât timp nu este sigură nici soarta funcționarilor ce le servesc. Și deoarece după studiarea temeinică a acestei chestiuni am ajuns la firma convingere, că sistemizarea penziunilor în timp mai apropiat nu se va putea

*) Vezi și articolele din fruntea Nr. 28, 29 și 30.

face pe altă cale decât cea determinată de Delegațiunea Băncilor, ne simțim datori a înzista mai departe pentru realizarea propunerii stabilite în Conferența dela 1903 și a reaminti conducătorilor Băncilor noastre, hotărîrea conferenței, prin care direcțiunile institutelor noastre au fost invitate, să propună adunării lor generale sistemizarea de penziuni prin asigurări de capital sau rente, ale căror premii să se achite din contribuiri de circa 5% ale salariilor, ce ar avea să le plătească în mărime aproximativ egală atât băncile cât și singuraticii funcționari.

Cu alte cuvinte: Conferența din ăst-an, văzându-se în fața aproape aceluiași stări, ce existau la 1903, nu va putea decât să-și înoiască și cu această ocaziune hotărîrea luată în chestiunea sistemizării penziunilor.

Perfecționarea funcționarilor de bancă în cunoștințele de specialitate.

Din incidentul încheierii cursului special pentru funcționarii de bancă întemeiat înainte de aceasta cu 5 ani de Reuniunea funcționarilor de bancă din Berlin, Dr. G. Obst din Berlin, bazat pe rezultatele obținute, face asupra acestor cursuri și asupra chestiunii perfecționării funcționarilor de bancă în cunoștințele lor de specialitate unele reflexiuni practice, pe cari le reproducem și noi după „M. P.“

Înainte de toate se naște întrebarea — zice Obst — cu cari rami de știință trebuie să se ocupe funcționarii de bancă pentru a-și perfecționa, în adevăratul sens al cuvântului, cunoștințele de specialitate? Cea mai importantă știință este, pentru comercianți și totodată pentru fiecare cetățean, fără îndoială *economia națională*. Celce este în stare a pătrunde această știință, acela cu totul din alt punct de vedere va judeca toate chestiunile și evenimentele comerțului modern și ni-zuințele moderne de reformă socială, decât cel lipsit de cunoștințe național-economice. În special își ridică la un nivel înalt cunoștințele de specialitate acel funcționar de bancă, care studiază mai intensiv, *sistemul de bani, creditul și instituțiunile de bancă* ale diferitelor țări, ale Germaniei, Angliei, Franței, Italiei și nu în ultima linie ale Statelor-Unite nord-americane. Funcționarul de bancă, care și-a însușit cunoștințe clare în direcția aceasta, își va putea da ușor seama, pentru ce băncile s'au dezvoltat altfel în Germania, decât în Anglia și aci iarăș pe alte baze decât în Statele-Unite. Un astfel de funcționar de bancă va ceti cu interes rapoartele ce le publică băncile centrale universale, și cari reoglindează situația piețelor financiare a respectivelor țări și va afla explicarea multor lucruri, cari le săvirșia pân'acum fără a se interesa asupra cauzei și scopului lor. Cunoscând istoria dezvoltării bursei și materialul, care formează obiect de negociațiune la bursă, funcționarul de bancă va fi în poziție, de a putea combate ideile greșite asupra aceleia ori pornirile dușmănoase contra ei. La întrebarea: ce sfat dai? ce se adresează aproape zilnic către funcționarii de bancă, din partea publicului care voiește să-și plaseze capitalul, va putea răspunde cu cunoștință de cauză numai acel funcționar de bancă, care și-a în-

susit în măsură recerută cunoștințele național-economice și financiare.

Pe lângă cunoștințele național-economice, funcționarii de bancă trebuie să mai aibă și *cunoștințe* corăspunzătoare *juridice*. Trebuie să cunoască dispozițiile mai principale ale legii comerciale, cambiale, civile și ale altor multe legi secundare. Cumcă afară de acestea este de lipsă să cunoască și legea penală și de timbre este de prisos a mai spune și motivă.

Dintre așa numitele *cunoștințe speciale de tehnică comercială* vin a se considera în prima linie contabilitatea și aritmetica comercială. Deși cunoștințele acestea pot fi însușite și prin praxă, totuș nu trebuie percută cu totul din vedere nici teoria. Este foarte corect ceea ce zice *Schär*, că celce este în clar cu cunoștințele acestea, acela va admite și necesitatea unei pregătiri pe bază științifică. Căci în circulația comercială obvin numeroase probleme, cari pe baza cunoștințelor din școala medie nu pot fi rezolvate, ba se rezolvă și în birourile comerciale mai mult șablonatic și nu totdeauna corect.

Mai departe se naște întrebarea, *cine să țină prelegerile și cine să propună obiectele de învățământ în cursul complementar al funcționarilor de bancă?* De dorit este ca prelegerile să le țină, după posibilitate, funcționari de bancă cu înalte cunoștințe de specialitate. Aceasta în parte s'a și realizat deja la cursurile înființate de reuniunea funcționarilor de bancă din Berlin, unde dintre 16 prelegători, 8 au fost specialiști practici.

Dacă vom pune acum întrebarea, ce trebuie făcut în interesul perfecționării cursului complementar al funcționarilor de bancă? vor trebui luate de model, înainte de toate, instituțiunile similare din alte țări, și anume în prima linie cele din Anglia și Statele-Unite nord-americane.

În Anglia se nizește a cultivă și răspândi știința de bancă în cercuri tot mai largi societatea *Institute of Bankers* cu sediul în Londra. Acest institut s'a fondat la 1879 după modelul unei instituțiuni similare din Scoția, pe care a întrecut-o deja mult. Scopul principal al acestei societăți este, de a desbata și fixă anumite chestii de domeniul afacerilor de bancă și unde este de lipsă a validită în mod practic hotărîrile luate. Mai departe voește să ofere ocaziune pentru însușirea teoretică a științei de bancă; spre scopul acesta se ține din Noemvrie până în Maiu în fiecare lună câte o serată științifică, în care se cetește câte o prelegere (paper), căreia îi urmează *discuțiunea*, la care participă adeseori și capacități financiare cunoscute.

Afară de prelegerile acestea se țin în Londra și alternativ și în orașele din provincie *serii de conferințe* (lectures) al căror obiecte sunt luate din economia națională. Atât prelegerile, cât și conferințele se publică în coloanele organului „*Journal of the Institute of Bankers*“, care se trimete gratuit fiecărui membru.

Interesul funcționarilor de bancă față de aceste prelegeri îl potentează cele două *examene*, preste cari au să treacă respectivii în interval de doi ani. Unul din acestea este un *examen provizor*, iar al doilea, mult mai greu, este *examenul final*. Obiectul ambelor examene îl formează: economia națională, afacerile de bancă, legea comercială și contabilitatea. La examenul prim se mai adaugă aritmetica și algebra și la al doilea istoria și geografia comercială. Obiecte facultative sunt limbile germană și franceză. Celce a depus cu succes ambele examene, acela primește un „certificat“ care este o bună recomandăție înaintea șefului, căci pe baza lui funcționarul de bancă înaintează din postul inferior de „ordinary member“ la postul de „certificat associate“.

Afară de institutul bancherilor, mai lucră în Anglia cu mult zel și bun succes la organizarea școalelor și cursurilor complementare pentru comercianți și funcționari, și numeroase *camere comerciale*, contribuind în modul acesta în măsură însemnată la ridicarea nivelului intelectual al tinerilor comercianți și funcționari de bancă.

De dată mai nouă sunt institutele nordamericane de natura aceasta, cari asemenea lucră cu frumoase rezultate. Aci institutul „Institute of bank-clerks“ urmărește aproape aceleași scopuri, ca și Institute of Bankers din Anglia. Și aici, ca și în Anglia institutele din chestiune au fost și sunt sprijinite materialicește din partea șefilor. Institute of bank-clerks“ a fost creat la finele anului 1900 de asociația bancherilor și băncilor americane „American bankers association“, care a donat spre acest scop însemnată sumă de 10,000 dolari. Scopul urmărit este în general a ocroti interesele institutelor de bancă și în special perfecționarea funcționarilor de bancă în cunoștințele lor de specialitate.

Scopul urmărit îl servesc în prima linie așa numitele „chapters“, reuniunile locale ale funcționarilor de bancă, subordonate centralei cu sediul în New-York. În localitățile acestei reuniuni se țin numeroase conferințe în chestiuni de actualitate; conferința este urmată de discuțiuni vii, la cari participă și directorii de bancă și bancherii prezenți.

Cea mai însemnată instituție este însă „Correspondence school of banking“, cari lucră cu deosebire în acele orașe, în cari funcționarii de bancă n'au o reuniune proprie ori numărul membrilor reuniunii este atât de mic încât nu se pot aranja prelegeri de specialitate. Instrucțiunea se face *in scris* și strict individual. Programă cuprinde 14 obiecte: aritmetica comercială, contabilitatea, afaceri practice de bancă, dreptul comercial, economia națională, limba engleză, terminologia comercială, corespondența comercială, caligrafia, stenografia, geografia comercială, știința financiară, istoria finanțelor și dreptul public.

Celce voiește să participe la una sau mai multe din aceste cursuri, acela trebuie să-și documenteze înainte de toate cunoștințele prealabile, și să se supună la un mic examen, al cărei scop este, de a întocmi cursul după cunoștințele, ce le are frecuantul. Făcut examenul, participantul primește o tipăritură, care cuprinde materialul de studiat și dă îndrumări asupra modului cum trebuie să se ocupe respectivul cu rezolvarea chestiunilor puse. Participantul mai primește două coale, pe cari chestiunile de rezolvat sunt indicate în formă de întrebări. Răspunsurile la aceste întrebări se trimet în scris la institut, unde se supun unei reviziuni minuțioase din partea unor specialiști și se retrimit la frecuantul cursului provăzute cu observări și sfaturi; totodată li-se trimite coala cu grupa a III-a de teme. Dacă frecuantul dă de greutate, dacă nu este în stare a rezolvă una ori alta din întrebări, se adresează pentru sfat la institut, de unde i-se dau toate informațiunile dorite în scris.

Ca și în Anglia, tinerii absolvenți de unul sau mai multe astfel de cursuri sunt îndeosebi considerați la avanzamente din partea șefilor de bancă. Examele se țin primăvara și celce le depune cu succes din cele trei obiecte principale: praxa de bancă, dreptul comercial și economia națională, acela se probează cu certificat, subscris de prezidenții societăților „American Bankers Association“ și „Institute of bank-clerks“.

Acestea ar fi modelele, ce ar trebui considerate pentru a ajunge la perfecționarea funcționarilor de bancă în cunoștințele lor de specialitate.

Oricum s'ar proceda însă, un lucru să nu se scape din vedere, că trebuie să nizuim a ne ridica la un nivel ideal cu cunoștințele noastre de specialitate, căci cine voiește să progreseze în ziua de azi, acela trebuie să se ridice peste nivelul omului normal.

*
o

Școala economică de repetiție.

Este trecut anul dela data când și la noi se agită pe tema chestiunii școalelor economice de repetiție.

Agitațiunea aceasta își luase începutul în *Secțiunea economică a Asociațiunii*, de unde a ajuns în Ședința plenară a secțiunilor Asociațiunii din anul trecut, apoi în Comitetul central, în adunarea generală a Asociațiunii și pe această cale și în presă și în public.

Chestiunea de altfel e mai veche. Ea își are baza în ordinațiunea ministrului ung. reg. de agricultură în înțelegere cu cel de instrucțiune Nr. 60,764 din 16 Noemvrie 1896, prin care s'au luat dispoziții pentru popularizarea cunoștințelor raționale economice, prin transformarea școalei populare de repetiție în școală practică economică.

Această ordinațiune a fost amplificată respective înlocuită prin ordinațiunea ministrului ung. reg. de culte și instrucțiune publică Nr. 66,569 dela 24 Septembrie 1902 sub titlul: „*Organizațiunea și planul școalei economice de repetiție*“.

Timp de aproape 8 ani această chestiune a fost pentru noi Români o chestiune, am putea zice, neexistentă. Nime nu i-a dat vre-o atențiune deosebită. De aceea când în anul trecut a fost scoasă la iveală și recomandată de Secțiunea economică a Asociațiunii, ea și-a făcut fără nici o împotrivire loc între preocupățiunile publicului nostru românesc.

Chestiunea eră prezentată în genere astfel:

Puterea de prestațiune a țaranului nostru fiind stoarsă aproape total prin nenumerate dări și sarcini de tot felul, iar de altă parte în privința purtării economiei în genere stând el mai tot așa ca și înainte de aceasta cu veacuri, se explică ușor arzătoarea necesitate de a se face ceva pentru îmbunătățirea sortii acestei clase atât de părăsită și neglijată în cele economice.

Țaranul nostru sporindu-se mereu, palma de pământ — odinioară numai pentru o familie, iar azi pentru două-trei — nu-i mai ajunge.

Cu prețul bucatelor — dacă cumva are să vândă de aceste — abia poate să acopere spesele de producțiune. Viile, cari pentru locuitorii din diferitele regiuni ale țării, erau izvor de viață, prin pustiirea filoxerii și a peronosporii, i-au adus pe economi în poziția de a cădea în desperațiune. Cultura animalelor încă nu s'a rentat mai bine până în ultimii ani.

Toate aceste și alte triste împrejurări, cari apasă atât de greu asupra țaranului, l-au adus într'o situațiune aproape insuportabilă. Astfel se explică ușor pornirea țaranului lipsit de mijloace pentru a căuta mijloace de existență în orașe, emigrarea în America, primirea așa de rapid a ideilor socialiste și nemulțămirea în genere cu situațiunea actuală.

Aceste stări de lucruri au trebuit să deschidă tuturor ochii...

Astfel am ajuns în fine și noi să ne ocupăm mai înadins de chestiunile economice ale țaranului nostru, îndeosebi de școala economică.

Intre chestiunile ce au preocupat mai mult Secțiunea economică a Asociațiunii în acest an a fost chestiunea școlii economice de repetițiune, pentru a cărei promovare adunarea generală a Asociațiunii din anul trecut votase suma de K 2000.—

Secțiunea interesându-se mai înadins de această chestiune, a trebuit să se convingă că mulțime de pedesi și greutate se pun în calea executării deciziei referitoare la ajutorarea acestor școli și îndeosebi referitor la ajutorarea calificării învățătorilor pentru aceste școli.

Încă în toamna trecută venise la rând proiectul de lege al lui Berzeviczy, în care eră prevăzut să se schimbe în mod esențial condițiile de mai înainte privitor la școala economică de repetițiune.

Anume în capitolul II. §. 14 alineatul 4, se zice: „în cursul de repetițiune al tuturor școlilor elementare populare limba de propunere e exclusiv cea maghiară“.

Această dispoziție, care împreună cu alte dispoziții din proiect, agitase foarte mult întreaga obște românească, a făcut ca și secțiunea economică a Asociațiunii să rămână în nedumerire asupra celor ce sunt de făcut.

Mai târziu însă vrând să-și câștige o idee clară despre numărul școlilor economice de repetițiune cu învățători calificați în sensul ordinațiunii ministerului de culte și instrucțiune publică Nr. 66,569 dela 24 Septembrie 1902 și pentruca să se poată orienta mai bine asupra modului de întrebuițare a sumei votate, — secțiunea a trimis tuturor oficiilor protopopești din cele 7 eparhii ale noastre câte un ex. al chestionarului pregătit în acest scop, în total 172 exemplare la toatătea officii protopopești.

Datele cerute au intrat însă foarte neregulat. Din cele 172 officii protopopești au răspuns până la data de față 68. Din datele aceste rezultă că în 68 protopopiate avem 12 școli economice de repetițiune cu învățători calificați în sensul susamintitei ordinațiuni ministeriale.

Afară de cei 12 învățători dela cele 12 școli mai avem:

a) calificați din vierit	11 învățători
b) „ „ pomărit	15 „
c) „ „ stupărit	3 „
d) „ „ impletit	2 „
e) primiți la curs în an. crt.	5 „

laolaltă 36 învățători

și cu cei instituiți în număr de . 12

în total . 48 învățători calificați pentru școlile economice de repetițiune.

În 20 protopopiate din cari au intrat datele cerute nu sunt învățători calificați în sensul numitei ordinațiuni, nici școli economice de repetițiune.

Dela 104 officii protopopești nu au intrat datele cerute și astfel tabloul se va putea completa numai după sosirea aceloră. Din datele intrate se vede mai departe că mulți învățători cari au petiționat pentru a fi primiți la cursurile economice de calificățiune nu au fost primiți.

O cauză de căpetenie a neprimirii este, că an de an se admite un număr limitat de învățători. Pentru vara anului prezent sunt primiți din întreaga țară 280 învățători la 14 școli economice ale statului, anume de fiecare școală câte 20, — nu mai mulți.

Se dă întâietate învățătorilor dela școlile comunale și de stat. Cei confesionali se primesc de

regulă numai dacă nu petiționează din numitele categorii în număr deajuns.

De altfel caracterul școlilor economice de repetițiune este în genere comunal.

Școlile economice confesionale sunt numai facultative.

Statul și-a rezervat șieși calificarea învățătorilor pentru aceste școli.

Pentruca cetitorii nostri să fie mai bine orientați asupra chestiunii școlilor economice de repetițiune dăm pe baza susnumitei ordinațiuni ministeriale, ce se extinde pe 102 pagini, următoarele informațiuni:

Conform împrejurărilor locale școala economică de repetițiune va putea să aibă direcțiunea, adică să pună pondul principal pe economia câmpului și a vitelor, pomărit, vierit, legumărit sau pădurărit, stărind ca acești rami, pe cât posibil, să se combine.

Direcțiunea ce are să urmeze școala economică se stabilește de reprezentanța comunală.

Comuna e obligată a înființa școală economică de repet. unde sunt 40 copii în etatea dela 12—15 ani.

Numai acolo e scutită comuna de obligamentul înființării școlii economice, unde confesiunea ori altcineva sustine o astfel de școală intrutoate corespunzătoare numitei ordinațiuni ministeriale.

Unde sunt 50 de fete în etatea dela 12—15 ani acolo se cere școală economică de repetițiune, deosebit pentru fete și deosebit pentru băieți.

Două sau mai multe comune din apropiere pot înființa în anumite cazuri o școală economică comună.

Sunt apoi prescrise pentru comune mai mari, unde sunt 120 copii în etatea de școală dela 12—15 ani școli economice de repetițiune cu *învățător specialist*, calificat anume în decurs de doi ani la vre-o școală de economie a statului imediat dupăce a absolvat preparandia. Acești învățători nu au de a face cu școala de toate zilele, ci numai cu școala economică de repetițiune, și au să instrueze fiecare curs deosebit formând adică elevii din anul I, II și III ai școlii de repetițiune câte o clasă deosebită.

Pe sama unei astfel de școli comuna trebuie să pună la dispoziție un teren de 20 jugăre cat., să procure recuzitele, și instrumentele necesare, cum și vitelile trebuincioase pentru purtarea economiei. Mai departe trebuie să salarizeze pe învățător etc.

Învățătorul specialist are să poarte economie de model, să stărue ca și poporul să poarte economie rațională, să stărue pentru înființarea de asociațiuni de vânzare și valorizarea produselor economice, să țină prelegeri și cursuri din vreun ram al industriei de casă etc.

Limba învățământului în școlile economice de repetițiune, conform numitei ordinațiuni, este limba maghiară și numai facultativ limba în care se propun studiile în școala de toate zilele, pe lângă care este înființată școala economică de repetițiune.

Statul indeplinește din rezursele sale calificarea învățătorilor pentru școlile economice de repetițiune, dând ajutor de câte K 100 sub titlul de diurn și spese de călătorie tuturor învățătorilor primiți la cursul de o lună și de câte K 300—400 pe an învățătorilor primiți la cursul de 2 ani pentru a se califica ca învățători specialiști.

Dar primirea învățătorilor la cursuri se face de regulă pendentă de hotărîrea prealabilă a comunelor politice respective a parohiilor în scopul înființării școlii economice de repetițiune, de existența teritoriului necesar pentru praxă, de procurarea recuzitelor trebuincioase și de sistemizarea salariului învățătoresc,

care este de K 100 pentru învățătorii calificați în cursul de o lună și de K 1000 (+ 5 cuincuenale à K 100, K 300 relut de cuartir și 20% din venitul curat al economiei) pentru învățătorul specialist calificat într'un curs de doi ani la o școală economică a statului.

Deci, ajutorarea calificării învățătorilor pentru școlile economice de repetițiune făcându-se din partea statului, Asociațiunea trebuie neapărat să lucreze în altă direcțiune cu suma votată de K 2000.

Fiind constatat, că pe lângă toate greutățile și piedecile, avem și noi un număr de învățători calificați pentru școlile economice de repetițiune, din vierit, pomărit, stupărit, industria impletitului etc., și că se vor mai califica, pentru că este și în interesul lor ca să se califice;

conziderând, că școlile din vorbă — încât pentru confesiuni deocamdată nu sunt obligate;

de altă parte conziderând, că înființarea și susținerea școlilor economice fiind împreunate cu cheltuieli insuportabile aproape în totalitatea cazurilor, deoarece bisericile noastre abia răzbesc și acum cu susținerea școlii și cu plățirea salarului și cuincuenaliilor învățătoarești; iar Asociațiunea nedispunând de mijloace pentru ajutorarea miilor de școlile românești;

toate acestea și multe altele... avându-le în vedere credem că secțiunile Asociațiunii în ședința lor plenară din 14 și 15 Iulie a. c. au făcut un lucru bun abandonând deocamdată chestiunea de a ajutoră calificarea învățătorilor pentru școlile economice de repetițiune și stăruind pentru întrebuintarea sumei de K 2000 pentru *prelegerile economice* pentru popor, despre care vom trata în alt număr al Revistei Economice.

+

JURISDICȚIUNE.

Responsabilitatea membrilor direcțiunii.

Prin deciziunea sa Nr. 137/904 dela 18 Aprilie a. c. Curia reg. a enunțat, că chiar și în caz când capacitatea de credit a debitorilor este expres pretinsă de statute, totuș membrii direcțiunii societăților pe acții și a asociațiunilor numai atunci sunt rezponzabili pentru daunele cauzate societății prin neincassabilitatea împrumuturilor votate, când la votare au procedat în mod ilicit ori s'au făcut culpabili de neglijență. Pentru stabilirea acestora faptul simplu, că debitorii sunt fără avere nu este de ajuns, pentru că la cenzurarea capacității de credit joacă rol nu numai situația materială a debitorilor, ci și capacitatea lor de câștig și onestitatea lor personală. — Membrii direcțiunii ca persoane încredințate cu administrarea unei averi străine sunt obligați a observă în afacerile lor precauțiunea potențată a comerciantului regulat; din motivul acesta sunt rezponzabili pentru toată dauna provenită din neglijența impiegaților societății. Chiar și atunci când în statute stă expres că documentele le manipulează cassarul, este totuș de datorința direcțiunii de a se îngrijii de protestarea la timp a cambiilor, fiindcă imprevjurarea, că singuratece agende de administrație sunt încredințate funcționarilor societății nu dispenzează pe membrii direcțiunii de a controlă și supraveghia activitatea acestora.

*

o

Conducătorul de afaceri. Acel meseriaș independent, care are însuș o întreprindere și o con-

duce în persoană, nu poate fi în acelaș timp conducătorul afacerii unui alt industriaș.

(Hotărîrea principială Nr. 26,307/905 a ministr. de comerciu).

*

Reprezentarea societății colective. Societatea colectivă neînregistrată este îndreptătită a o reprezentă fiecare dintre societari, fiindcă în senzul §. 16 al L. C. acest drept de reprezentare poate fi limitat numai în caz de înregistrare.

(Curia reg. Nr. 1167/904).

*

Incassarea ratelor de acțiuni prin proces. Fundatorii societății pe acții neînregistrate nu pot pretinde dela subscriitorii acțiilor pe cale procesuală plățirea celor 30% recerute pentru înregistrarea firmei.

(Curia reg. Nr. 1203/904).

o

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 28 Iulie 1905.

Campania de bucate, ce a început imediat după seceriș, reclamând continuu și mari mijloace bănești, procentul de discount s'a urecat pe toată linia. În Budapesta cel mai ieftin izvor de bani este Banca Austro-Ungară, pe când instituturile private discontează materialul de cambii numai cu $\frac{1}{4}\%$ și mai bine peste etalonul oficial. În Viena discountul privat de $\frac{3}{4}\%$ este numai excepțiune.

Ce privește *piata externă de bani* în Berlin continuă a fi abundență de bani, deși cererile sunt mari. Discountul privat a variat între $2\frac{1}{4}\%$ — $2\frac{1}{8}\%$.

Londra încă are mijloace suficiente la dispoziție, discountul privat este de $1\frac{3}{4}\%$. În Paris abundența de bani este neschimbată, discountul privat $1\frac{7}{8}\%$.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Agricola“, însoțire de magazin și anticipații în *Hunedoara*. Bilanțul acestei însoțiri pe al treilea an de gestiune, dela 1 Iulie 1904 până la 30 Iunie 1905, publicat între inserțiunile Nrului nostru trecut, arată că în butul greutăților începutului cu care are a luptă încă aceasta întreprindere, unică în felul ei la noi Români, și a anului rău economic 1904, „Agricola“ totuș a progresat și în 1904/5 atât în ce privește desvoltarea afacerilor, cât și profitul net.

Conform raportului direcțiunii cătră adunarea generală, convocată pe 30 crt.. reverimentul de cassă al acestei însoțiri a fost în 1904/5 de K 892,945 față de K 570,145 în 1903/4, iar revirementul total de K 1.045,002. Activele totale ale însoțirii au crescut dela K 131,895 la K 181,956, câștigul brut dela K 13,125 la K 18,780, iar câștigul net realizat în 1904/5 a fost de K 5,158, cu K 910 mai mare decât în 1903/4. Capitalul societar subscris până la finea anului 1904/5 se cifrează cu K 36.650. din care este vărsat K 29,292. Creșterea față de 1903/4 este de K 3,300.

În anul 1904/5 însoțirea aceasta a desfăcut, valorizat și mijlocit preste 76 vagoane bucate, realizând la afacerile acestea un câștig de K 3070.90. În total a cumpărat bucate de K 75,254 și a vândut în sumă de K 59,762, iar la finea anului de gestiune a avut conform bilanțului bucate în valoare de K 15,491.

Un ram de afaceri puțin cunoscut la noi până acum și cultivat de această însoțire sunt Avansurile pe vite și amaneturi, cari la finea anului s'au cifrat cu K 13,341. Depozitele spre fructificare ale acestei însoțiri au crescut în 1904/5 aproape la dublul celor din anul trecut, dela K 33,264 la K 60,330, asemenea Escontul cu K 38,815 la K 104,659. Din mijlocirea de împrumuturi hipotecare și alte afaceri de comisiune însoțirea a realizat un venit de K 1063 față de K 769 în 1903/4.

Profitul net de K 5158·59 direcțiunea propune a se distribui cum urmează: 6% dividendă după capitalul vărsat K 1757·52; Fondului de rezervă K 1687; tantiemă și pausal direcțiunii K 488; tantiemă și pausal comit. de supraveghiere K 198; tantiemă directorului executiv K 103·17; tantiema celorlalți funcționari K 206·34; remunerația servitorului K 25; amortizare din speșele de fondare K 362; scopuri filantropice K 205 anume: Școlii române din Hunedoara K 150; Reun. pompierilor K 25; Bisericii din Goleș K 20 și Bisericii din Mănerău pentru clopote K 10; la dispoziția direcțiunii K 126·56.

La ordinea de zi a adunării generale este și alegerea a 7 membri în direcțiune și a 6 membri în comitetul de supraveghiere.

„*Codreana*“, institut de credit și de economii soc. pe acții în Băsești. În adunarea generală constituantă ținută de acest institut la 30 Iunie a. c. s'a hotărât strămutarea sediului acestui institut la Băsești, în loc de Cehul-Silvaniei cum a fost proiectat la început. Capitalul societar s'a fixat cu K 100.000. Direcțiunea a lansat acum către acționari un apel ca până la 30 Iulie a. c. să plătească câte K 10 de fiecare acție subscrisă, iar până la 30 August a. c. alte K 10, ba după posibilitate să se plătească deodată ambele rate până la 30 Iulie a. c. ca cât mai curând posibil societatea să poată fi înregistrată și să-și poată începe activitatea.

După ratele neplătite la termen se vor calcula 8% interese de întârziere, iar după ratele plătite înainte de termen se vor plăti 5% interese.

Toți banii, în afacerile institutului „*Codreana*“, până la inactivarea acestuia, sunt a se trimite la adresa băncii „*Sălăgiana*“ în Jibou (Zsibó); iar corespondențele la dl *Vasilii Mica*, director executiv în *Szamos-Udvarhely* (posta în loc). Plătirile se cuitează în titlul provizor.

Din registrul firmelor. „*Pădureana*“ în Liget. Înregistrat: George Cârnu. — Șters: Pavel Chirnu. — „*Sentinela*“ în Satul-nou. Înregistrat: filiala din Szentmihály a acestei firme.

CRONICA.

Monetizare. În cuartatul II al anului 1905 s'au monetizat numai piese à 2 fil. și anume 2.613,917 buc. în valoare de K 52,278·34. Din monetele aflătoare în depozit s'au pus în circulațiune 6.575,528 piese à 2 fil. și 949,000 buc. à 1 fil. în valoare totală de K 141,000·56. În total se află deci în circulațiune de prezent: 225.300,632 piese à 2 fil. și 40.679,800 piese à 1 fil. În depozit mai sunt 68.143,289 piese à 1 fil. și 37 520,250 piese à 1 fil., în valoarea totală de K 1.736,067·28. Cele 3.840,000 piese à K 5 și 60 mil. piese à K 1, precum și cele 54 mil. piese à 20 fil. și 72 mil. piese à 10 fil. s'au bătut și pus în circulațiune încă de mai înainte.

†

Licitația pretenziunilor băncii „Székelyegyleti első takarékpénztár“. 102 pretenziuni în sumă totală de K 45,431, aparținătoare masei concursuale a faimoasei bănci a lui Ugron Gábor „Székelyegyleti első takarékpénztár“ din Székely-Udvarhely, se vor vinde conform deciziei judecătorei cercuale de acolo, în licitațiune publică la 3 August a. c. la orele 9 a. m. în Székely-Udvarhely.

COMERCIU.

Bilanțul comercial al semestrului I. Conform datelor publicate de departamentul statistic al ministeriului de comerț austriac asupra comerțului exterior al teritoriului vama austro-ungar în luna Iunie 1905 *importul* s'a cifrat (excluziv metalele nobile) cu K 163·9 mil. (+ K 0·2 mil. față de Iunie 1904), iar *exportul* cu K 164·5 mil. (— K 3·6 mil.). Prin urmare în luna Iunie a. c. bilanțul comercial a fost *activ* cu K 0·6 mil., față de K 4·4 mil. în anul precedent.

În lunile Ianuarie până incluzive Iulie a. c., va să zică în *semestrul prim* al anului curent, *importul* (excluziv metalele nobile) a fost de K 1076·6 mil. (+ K 72·4 mil. față de 1904), iar *exportul* de K 968·7 mil. (— față de 1904 de K 79·6 mil.). Prin urmare rezultă pentru *semestrul I* 1905 un bilanț comercial pasiv de K 107·9 mil., față de bilanțul activ cu K 44·1 mil. al anului precedent.

După cantitate *importul* a fost în *semestrul I* 1905 de 56·4 mil. măși metrice, iar *exportul* de 86·1 mil. măși metrice; prin urmare *exportul* a fost cu 29·7 mil. măși metrice mai mare decât *importul*.

Cele mai însemnate mărfuri de *import* au fost: mărfuri coloniale, în valoare de K 27·4 mil. (+ 0·4 mil.); tabac crud K 23·6 mil. (+ 2·1 mil.); Cereale K 65·7 mil. (+ 43·4 mil.); urez K 14·7 mil. (+ K 2 mil.); vite de tăiat K 12·8 mil. (— K 2·7 mil.); oue de galițe K 24·3 mil. (+ K 3·9 mil.); vin K 2·7 mil. (— K 1·2 mil.); cărbuni, coaks și torf K 47·3 mil. (— 0·5 mil.); bumbac K 136·7; în K 35·6 milioane (+ 7·3 mil.); lână de oaie etc. K 60·8 mil. (— 0·9 mil.); mătase K 24·6 mil. (— 0·7 mil.); hârtie și mărfuri de hârtie K 14·9 mil. (— 0·3 milioane); fer brut K 2·2 mil. (+ 0·2 mil.). Mărfuri de *export* au fost: zăhar K 72·2 mil. (— 14·5 mil.); cereale K 14·2 mil. (— 11·4 mil.); K 21·7 mil. (— 6·9 mil.); vite de tăiat K 43·6 mil. (— 9 mil.); cai K 35·4 mil. (— 7 mil.); oue de galițe K 42·9 mil. (— 13·5 mil.); lemne K 125·4 mil. (— K 1·4 mil.) și fer crud K 5·5 mil. (— 1·7 mil.).

†

SUMAR.

Conferența băncilor noastre. — Perfecționarea funcțiilor de bancă în cunoștințele de specialitate. — Școala economică de repetițiune. — *Jurisdicțiune*: Responsabilitatea membrilor direcțiunii, Conducătorul de afaceri, Reprezentarea societății colective, Incassarea ratelor de acțiuni prin proces. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „*Agricola*“, „*Codreana*“. — *Cronică*: Monetizare, Licitația pretenziunilor băncii „*Székelyegyleti első takarékpénztár*“. — *Comerțiu*: Bilanțul comercial al semestrului I.

„CHIORANA“, inst. de credit și econ. în Șomcuta-mare.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Chiorana“ societate pe acții în Șomcuta-mare sunt invitați a participa la

adunarea generală ordinară,

care se va ține în Șomcuta-mare, la 12 August st. n. a. c. la 10 oare a. m. în localul institutului.

Obiectele:

1. Constituirea biroului.
2. Alegerea alor trei membri pentru verificarea procesului verbal.
3. Modificarea statutelor.
4. Eventuale propuneri cari vor fi înaintate conform dispozițiilor statutare.

Domnii acționari cari doresc a participa la adunarea generală extraordinară, în sensul §-lui 22 din statute sunt rugați a-și depune acțiunile, eventual dovezile de plenipotență, cel mult până în ziua premergătoare adunării la cassa institutului.

Șomcuta-mare, la 20 Iulie n. 1905.

Nr. 59 (1-1)

Diracțiunea.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1.—, leg. K 1.50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

1900 — 1901 — 1902 — 1903 — 1904 și 1905.

Prețul: câte K 3.—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).

CURS COMPLET

DE

CORRESPONDENȚA COMERCIALĂ

cu explicarea termenilor comerciali

de

I. C. Panțu,

profesor la școala superioară de comerț din Brașov.

Prețul K 3.50.

Se poate comandă la autor sau la tipografia

A. Murășianu în Brașov.

Au apărut

„BIBLIOTECA BĂNCILOR ROMÂNE“

Nr. 1.

Studii de contabilitate

(principiile fundamentale ale contabilității în partidă dublă)

de

Ioan I. Lăpădatu,

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

Se pot comandă dela administrația »Revistei Economice«, cea dintâiu cu prețul de 50 fil., cea din urmă cu prețul de K 1.—

Medalia de aur dela Expoziția științifică din București, 1903.

Enciclopedia Română
publicată din îndrumarea și sub auspiciile
ASOCIAȚIUNII
pentru
literatură română și cultură populară română
de
Dr. C. Diaconovich.
Cu numeroase ilustrații
și hărți.
3160 pag. 8° mare — 37.622 articole.
3 tomuri
legate luxos
K 80.—
33 fasc.
broșurate
K 70.—
Editura și tiparul
1904
W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la
Biroul „Asociațiunii“ Sibiu, str. Morii Nr. 8.